

Forslag til endringer i friskoleloven

Vågå 28.01.2022

Studieforbundet kultur og tradisjon (SKT) representerer mer enn 40 nasjonale kulturorganisasjoner, hvorav mange er innenfor kulturarvsområdet. Vi er medeier i Hjerleid Handverksskole i Innlandet fylke, som er en videregående skole godkjent etter friskoleloven. Vår skole tilbyr utdanning i kulturarvsfagene, som treskjæring, lafting og gamle overflateteknikker og er i flere fag det eneste tilbudet i Norge. Vi er derfor opptatt av muligheten for at skolen vår kan utvikle seg ikke svekkes. Vi mener tilbudene på Hjerleid Handverksskole er avgjørende for rekruttering av håndverkere til de små fagene.

Endring av tittelen på loven

Vi støtter begrunnelsen fra Norske Fag- og friskolers forbund for å beholde dagens tittel. Vi mener friskoler henspiller til noe som er frivillig, og et tillegg til, mens privatskole oppfattes som eksklusivt og dessverre kommersielt. For mange av de gjeldende skolene, som er eiet og drevet av ideelle aktører er det negativt og assosiert med privatskolebegrepet.

Oppheving av adgangen til å godkjenne skoler på grunnlag av videregående opplæring i yrkesfaglige utdanningsprogram og særskilt profil

Hjerleid Handverksskole er en veldrevet, og etter hvert anerkjent tilbyder av videregående opplæring. Skolen startet i det små med VG2 treskjæring, og har i dag flere tilbud i små fag med mer enn 70 elever i 2021/2022

Dette har bygd seg opp over flere år, med godkjenning for nye tilbud etter hvert som skolen har vært i stand til å utvikle seg. Slik utvikling vil ikke lenger være mulig om Regjeringens forslag blir vedtatt. Vi mener vår skole, sammen med mange andre, er et godt supplement og alternativ til de offentlige tilbudene. Vår skole er ikke en konkurrent til den offentlige skolen, men gir tilbud i fag som det offentlige har få, eller ingen tilbud i. Vi mener derfor det er helt nødvendig at friskolene får anledning til å utvikle seg, så sant det er behov og etterspørsel. Det er viktig å understreke at skoler som vår, har elever fra hele landet, Norden, og dels verden. Den er også godkjent for å ta inn voksne elever uten rett. Vi mener den lykkes nettopp fordi det er mange lignende fag på samme skole, slik at det utvikler seg et godt håndverksmiljø både for elever og lærere. Å flytte disse linjene til andre offentlige skoler kan vi ikke se som noe alternativ. Hjerleid Handverksskole ble etablert fordi Oppland Fylkeskommune la ned treskjærerutdanninga. Altså helt motsatt handling enn den som ser ut til å ligge til grunn her; at fylkeskommunene skal starte tilbud innenfor de små fagene for å overta det friskolene i dag gjør. Det tror vi dessverre ikke skjer, noe som underbygger at å fjerne adgangen til utviklingen er et stort tilbake steg.

Avsluttende kommentar

Den nye regjeringen har de siste månedene markert en innstramning for de frittstående skolene som driver etter dagens friskolelov. Dette har skjedd ved disse lovendringsforslagene, men også ved kutt i kapitaltilskuddet i statsbudsjettet for 2022. Det syns vi er synd, fordi man da i kampen for å begrense kommersielle aktører rammer de ideelle aktørene hardt. Vi håper det er utilsiktet å ramme de ideelle skolene på denne måten, og håper Regjeringen heller vi anerkjenne de ideelle skolenes samfunnsbidrag og sikre disse for framtida. Vi mener det er på høy tid å tydeliggjøre skillet mellom skoler eid av kommersielle aktører og ideelle aktører.

Vi mener loven særlig må ivareta kulturarvskolene slik at disse kan utvikle seg videre, og henviser her til Hurdalsplattformen; *Innføre ei særskilt grunnfinansiering for kulturarvskular, og sikre at skulane òg kan ta inn vaksne utan rett til vidaregåande opplæring i desse faga.* Det virker noe merkelig å svekke muligheten til utvikling på skoler som erløftet fram som noe Regjeringen vil satse på.

Vi mener derfor friskoleloven skal fortsette som den er i dag; med forbud mot utbytte, men med en unik mulighet til å styrke utdanningsmangfoldet i Norge.